

Hospodářský dopad rakouské integrace do Evropské unie

Ernst Gideon Loudon

Dnes se nedá příliš snadno rozlišit mezi Evropským hospodářským prostorem a Evropskou unií. Přirozeně, pokud jde o právní aspekty, dá se jasně říci, co je co. Avšak z hlediska ekonomického dopadu to není zcela jasné. Většina věcí, které se dotýkají např. finančních institucí a odvětví finančních služeb, byla již změněna zákonem spolu s vytvořením Evropského hospodářského prostoru, ale konkrétní výsledky se dostaví až za pět let. V té době Rakousko bude – jak doufáme – již tři roky členem Evropské unie, takže nebude snadné rozlišit, co je část tohoto a část onoho. Pokud jde o odvětví finančních služeb, k většině změn v Rakousku již došlo. Jejich dopad není však dosud zcela jasně patrný. Například pojišťovací společnosti si jako první v Rakousku uvědomí, že již nepůsobí na chráněném trhu jako dříve. Když jsem před dvěma roky chtěl uzavřít životní pojistku v Německu, zjistil jsem, že bych musel zaplatit daň ve výši pětinásobku svého pojistného. Nyní tato „přehrada“ padla. Rovněž v bankovníctví bude větší konkurence. Měla by se vytvořit taková situace, aby náklady v určitých oblastech poklesly.

Rakousko je čistým vývozcem kapitálu. Porovnáme-li statistické údaje, zjistíme zajímavou skutečnost – hlavním cílem našeho exportu není Německo, ale většinou ostatní země Evropské unie a také naši sousedé. Rakousko musí čelit současně dvěma úkolům. Jedním z nich je otevření všech hranic. Jeho důsledky se projeví během příštích několika let. V určitých oblastech je Rakousko docela dobře chráněno jako nejvýchodnější kout západní Evropy, takže náš trh nebyl pro některé společnosti dost velký k tomu, aby se namáhaly proniknout až tam. Současně jsme se podobně jako ostatní setkali s velmi konkurenceschopným průmyslem bývalé východní Evropy, kde mnoho podmínek je jiných než u nás. Srovnáte-li např. mzdové náklady, zjistíte, že se rakouští podnikatelé se svými vysokými náklady na pracovní sílu a s vysokým sociálním standardem setkávají s konkurenčními problémy nejen doma, ale i při vývozu do sousedních zemí. Těmto dvěma úkolům je možné částečně čelit investicemi ve zmíněných zemích, tj. investicemi do distribuce v Evropské unii na straně jedné a výrobními investicemi, jakož i investicemi do rozvoje trhu v našich sousedních zemích na straně druhé.

Co by mohla účast Rakouska v Evropské unii znamenat pro Českou republiku nebo pro podnikání v České republice? Jelikož pro Rakousko bude v té době platit soubor pravidel, která byla zavedena mezi Českou republikou a Evropskou unií, zmizí určité aspekty rakouských zvláštností. Očekáváme, že přijetí do Evropské unie přinese určitý vzrůst obchodního rozvoje v Rakousku a jestliže tomu tak bude, bude to mít určitý vedlejší dopad i na naše obchodní vztahy s Českou republikou, s Maďarskem a snad v menší míře i s Polskem. Z hlediska rakouské potřeby strukturálního přizpůsobení výrobních nákladů bude pro nás stále zajímavější investovat v sousedních zemích. Hodně již bylo vykonáno v Maďarsku, na Slovensku, jakož i v České republice, zejména pokud jde o společnosti střední velikosti. Pokud jde o velké investice, naleznete v České republice jen velmi málo rakouských společností. Důvod je zcela zřejmý – rakouské společnosti nejsou obvykle dost velké k tomu, aby hrály významnou roli ve velkých českých průmyslových odvětvích. Jsem si jist, že v budoucnu dojde i k určitému množství českých investic v Rakousku.

Díváme-li se na Českou republiku v novém prostředí, všimneme si několika zajímavých poznatků. Jedním z důvodů toho, co bez ohledu na obchodní aspekty činí Evropskou unií velmi přitažlivou pro Rakousko, je příklad Irsko. Tato země si podle statistických údajů

dokázala získat obrovské množství obchodní nezávislosti na svém velkém anglickém sousedovi. Obchodní vztahy Rakouska jsou do značné míry ovlivňovány blízkostí velkého německého trhu a já očekávám, že se portfolio rakouského obchodu s cizími zeměmi stejně jako v případě Irska změní, takže absolutní rozsah německé důležitosti bude klesat. To může být cenná zkušenost i pro Českou republiku; jako člen Evropské unie budete mít stejnou příležitost, nejen pokud jde o přímé sousedy, ale i o země, které jsou vzdálenější.

Druhá poznámka se týká kritiky byrokracie v Bruselu atd. Chápu, že EHS a potom EU vykonaly pro Rakousko za poslední čtyři roky v oblasti snížení byrokracie v Rakousku mnoho pozitivního. Šlo o snížení toho, co je známé pod pojmem „společenská rigidita“, kde nemáte dost síly v každodenní demokratické praxi prosadit určité věci, ale kvůli přijetí do Evropské unie jste přinuceni se o to přinejmenším pokusit. A tak Rakousko zaznamenalo velké omezení byrokracie a regulace. Protože jak Rakousko, tak Česká republika mají tradici byrokracie, mohla by být naše zkušenost pozitivní i pro Českou republiku.

Česká republika byla s to „přitáhnout“ zahraniční zájmy a zahraniční investice a dnes se zde může objevit tendence neochoty spolupracovat s cizinci na dalším rozvíjení obchodních příležitostí. Česká republika má – v některých ohledech více než Rakousko – příležitost „namíchat“ svůj vlastní kapitalismus, vytvořený kuponovým systémem, se zahraniční účastí. To je něco, čeho země jako Rakousko nikdy nebude schopna dosáhnout. My máme např. buď Siemens, jenž není výlučným vlastnictvím rakouských akcionářů, anebo máme lidi, kteří investují např. do anglických či amerických společností. To, co Rakousko nemá, je jedinečná kombinace, která je možná v České republice, kombinace akciové společnosti, jež má určité procento na domácím trhu a současně má schopnost využít zkušeností a know-how zahraničního partnera. Jestliže bude Česká republika schopna udržet tuto vyváženost a zachovat si oba zmíněné prvky, bude to pro ni do budoucna velká výhoda.

Poznámka: Příspěvek byl přednesen na konferenci Česká republika, Rakousko a Evropská unie, 7. června 1994.